

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 31

Lýsingarprísur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 16. august 1947

Bladið verður bílagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjordingsárid

21 Arg.

Rein luft.

Vit kunna tosa um at vera í friskari, reinari luft, tá ið vit eru millum menniskju, sum eru sonn og heiðurlig í orðum og gerðum. Í slíkum samlagi kenna vit okkum væl hugað og lyft upp, henda luftin rinur á okkum, og vit kenna okkum lættari fyri andanum. Men tilverri er tað sjáldan, at mannafelag er so. Vit hava heldur orsökir til at vera varin og sita undir hvørjum orði, um slíkt vaktarhald kann tykjast okkum tungfært og kvalandi.

Luftin, har alment virki fer fram, ber oftast orð fyri at vera tung og nivandi. Hann, ið fer at starvast í politiskum lívi, má venja seg at tola slíka luft, annars verður hann fyrri ongum, verður sagt. Har eru orðini hál og tvímeint, gerðirnar verða gjørdar í hálvasmýming. Teir leikandi eru kámir og sveima mestsum í einari toku. Hetta man oftast vera myndin, menniskjuni gera sær av hesum økinum av virki mannsins. Fyri ein part hóskar tað, fyri ein part ikki.

Føroyskur politikkur bæði í fortíð og nútíð sleppur ikki undan hesari metan. Hann er ikki altíð framdur í klárari luft og undir reinum skýleysum himni. Tað kann hava verið við ætlan og eisini hava ikki verið ætlað. Menninir, sum skipað hava føroyskan politikk og flutt hann fram til tað hann er í dag, hava kanska kent slíkt maktaloysi, maktaloysi í veikari og til afturs standandi tjóð, og teir hava ikki orkað at lyfta hann upp til hæddirnar. Teir, sum fylgt hava aftaná hava oftast verið sum menninir, ið runnu eftir mánanum: tá ið teir komu upp á eina sýnu, ey, tá var mánin aftur undir einari adrari sýnu longri burturi.

Menninir, sum mannað hava ta føroysku politisku skútuna, hava, síðan hon var flotað, verið ósamdir um haldið, og hvør besta leiðin ið var at fara, og so hava teir sitið og kappróð sínammillum innanborða.

Tað eru menn í dag, sum halda, at føroyskur nationalur politikkur hevur ongantíð vaðið í tyngri og kvalmari luft enn nettupp nú. Aðrir kunna halda,

hóast allar fløkjur, stríð og ógreiddur, ið ivaleyst framman stavn liggja, at luftin um føroyskan politikk hevur ongantíð verið klárari enn nettupp í hesum dögum. Mjörkin er lættur í, og vit kunna tekkja ýtini og leggja miðini. Vit vita hvørja leið, Danir vilja fara, um vit skulu fylgjast við teimum, og menn, sum áður hava verið kámir og verið ókenniligir har uppi í mjörkanum, eru nú vorðnir sýniligir og lættliga kunna vit kenna teir, og hvørja leið teir ætla at halda.

Tað kann tykjast, at føroyskt fœðilandskært fólk veður í myrkri, og »hvørt móti øðrum slær«. Men hóast hesa ódámugu hugmynd, so kann eisini vera at hugsa sær, at hesi, sum blind sláast í myrkri, hava sama mál og somu hugsjón, um so stríð er um hvør leiðin, ið er hin besta at vinna á mál og fremja hugsjónirnar.

Men skiligt er, at dámligt hevði tað verið, og nógv hevði tað gjørt at klára luftina, um menn, ið hugsjónir hövdu í felag, kundu fingið seg at gloyma ójavnarnar og savnast um felagsmálini.

Ein løgin søga.

Tað má sigast at vera lógin søga, sum bladið »14. september« hevur at bera fram.

Skrivstovumaður í Landbúnaðarráðnum, Meinhard Lamhauge, Tórshavn, keypir persónliga 30.000 girdingarsteyrar frá Onglendingum fyri 65 oyru stykkið og selir teir aftur fyri 1,50 kr. Sjálvsagt kann tað verða sagt, at tað má standa manni frítt fyri at handla; men sum bladið, ið sigur søguna dregur fram, má tað tykjast heldur ódámligt, at maður, sum starvast í Landbúnaðarráðnum, sjálvur persónliga skal fáast við so stóran handil, og tað við lutum, sum hava við landbúnað at gera. Landbúnaðarráðið er sjálvandi ikki ætlað at skipa seg sum ein handilsstovnur; men tá ið t. d. tradarmaður keypir steyrar frá manni, ið har starvast, so hugsar hann sær, at tað er Landbúnaðarráðið, sum er seljarin, og so væntar hann sær, at hetta ráð, sum

skal vera føroyskum landbúnaði at gagni, selir hann lutirnar so biligar sum møguligt.

Men hin síðan av hesum máli, sum er ikki minni lógin og álvarssom, og sum eisini »14. september« trivur í, er hon, at Meinhard Lamhauge er formaður í Príseftiransingarráðnum, (tá ið hesin nevndi handil varð gjørdur, var hann bert limur) og í Prísráðslógin stendur, at eingin limur í Príseftiransingarráðnum má fáast við handil, sum kemur undir prísansingina, og at hesin handil má fella undir príslogina, kann hvørt mannsbarn siggja.

Fólk yvirhøvur hava ikki haft stórt álit til Príseftiransingarráðið og prísansingina í síni heild, og tá ið slíkar sögur koma fram um limir (nú formaður) tess, má álitid falla enn meiri.

Slíkt mál er so álvarsamt, at um fólkid skal hava minsta sindur av álit til almennar stovnar og til menn, sum valdir verða at hava týðningarmikil almenn störv í hondum, so eigur tað at verða strangliga eftirfarið og rannsakað. Ónógv her á landi verður dult og tagt burtur.

Sjúkrahús á Tvøroyri.

Tingið hevur havt til umrøðu sjúkrahús í Suðuroy, og ætlanin er vist, at hetta mál skal fáa frama helst í samband við stjórnarmálinum.

Sjúkrahús í Suðuroy ella á Tvøroyri, tí har skal sjúkrahúsið standa, er mál gamalt í garði, og tað er ikki tí, at tað langt síðan átti at verið framt, at tað so leingi hevur drálað.

Öll tey, sum kunnið eru við víðurskiftini, vita, at Suðuroyggin hevur haft sera ring sjúkrahúsvíðurskifti. Sjúkrahúsið á Tvøroyri er gamalt og trongstätt, og umstøðurnar har at arbeiða undir bæði hjá lækna og sjúkrasysturum, munu hava verið út av lagi ólagaligar. Núverandi fylkislækni, Knút Nygaard, hevur tó undir hesum vána umstøðum tikið sær uppá manga ringa og vandaliga operationina, sum kravdi skund um sjúklingurin skuldi verða bjarg-

Lastvognskoyring

Anton Arge (y) Húsabrugv

Tlf. 443

FØROYSK

grønsápa

er lann besta

aður; tí vegurin er langur úr Suðuroy til Havnar, og mong eru tey, ið deyð eru, aðrenn tey komu um Suðuroyarfjørð.

Men nú hetta mál er framkomid av nýggjum, er vert at nevna, at Suðuroyggin fyri nøkrum árum síðan hevði í boði at fáa bygt úttan útreiðslur fyri oynna ella landið nýmótans sjúkrahús. Tað vóru Katolikkar, sum góvu hetta »generosa« tilbod. Teir skuldu byggja húsið og gera tað út við øllum nýmótans greiðum. Starvsfólkið, sjúkrasystur og annað arbeiðsfólk skuldu teir hava rættin til sjálvir at seta, eins og teir skuldu hava hin vanliga raksturin í hondum; men lækarnir í oynni skuldu hava fullan rættin til at nýta sjúkrahúsið sum teir vildu.

Hetta tilbod varð ikki tikið imóti, og atvoldirnar vóru vist religiøsar: meint var, at við hesum tiltaki fóru Katolikkar at vinna so nógv fram, og ta trúarlígu læruna var ikki hildið at vera vert at geva atstøður at festa rót her hjá okkum. Henda noktan má sigast at vera merkilig og vitnar ikki um eina rúmliga og víðsýnta áskoðan.

Katolsk hospital eru í so nógvum londum; vit kenna tey frá Íslandi og Danmark, og eru tey væl umtókt. St. Josef hospital í Keypmannahavn er landskent, og frættist ofta, at kongaligir persónar lata seg seg leggja inn hagar.

Eisini var noktanin merkilig, tá ið hugsað verður um fjöldina av trúarflokum, sum starvast úttan hindur her í landi okkara, so mikið meir sum ta frættist, at Katolikkar lovaðu onga »propaganda« at flyta fram á sjúkrahúsinum.